Pierwsza Ławka · zestaw działowy · zr · liceum i technikum

Dział 11

Katastrofy ekologiczne i klęski żywiołowe

Klęski żywiołowe i katastrofy ekologiczne, ich skutki i zapobieganie; kolokacje i związki frazeologiczne, czasowniki frazowe trzyczłonowe; rozważanie sytuacji hipotetycznych; rozumienie informacji wyrażonych pośrednio w nagraniu i tekście; artykuł. Dziewięć kart: słownictwo i gramatyka z wzorcowymi odpowiedziami, ćwiczenia, zadania typu maturalnego, dwie kartkówki (A i B) i sprawdzian (A i B) – z kluczem i zasadami oceniania. Nagranie MP3 i transkrypcje w zestawie.

Język angielski | klasa 4 LO i technikum | Dział 11 | zakres rozszerzony (ZR)

	Karta	Rodzaj	Poziom	Zadania
1	**Katastrofy ekologiczne i klęski żywiołowe – najważniejsze wiadomości** Słownictwo, gramatyka w pigułce, wzorcowe odpowiedzi	Najważniejsze wiadomości	ZR	3 zad. · 10 pkt
2	**Katastrofy ekologiczne i klęski żywiołowe – ćwiczenia** Ćwiczę słownictwo, gramatykę i umiejętności z działu	Ćwiczenia	ZR	6 zad. · 29 pkt
3	**Katastrofy ekologiczne i klęski żywiołowe – zadania typu maturalnego** Polecenia i punktacja jak na maturze 2027	Zadania typu maturalnego	ZR	5 zad. · 27 pkt
4	**Kartkówka 1: Klęski i katastrofy – grupa A** 15 minut · 11 pkt	Kartkówka	ZR	3 zad. · 11 pkt
5	**Kartkówka 1: Klęski i katastrofy – grupa B** 15 minut · 11 pkt	Kartkówka	ZR	3 zad. · 11 pkt
6	**Kartkówka 2: Czasowniki frazowe i frazeologia – grupa A** 15 minut · 10 pkt	Kartkówka	ZR	3 zad. · 10 pkt
7	**Kartkówka 2: Czasowniki frazowe i frazeologia – grupa B** 15 minut · 10 pkt	Kartkówka	ZR	3 zad. · 10 pkt
8	**Sprawdzian: Katastrofy ekologiczne i klęski żywiołowe – grupa A** 45 minut · 23 pkt	Sprawdzian	ZR	7 zad. · 23 pkt
9	**Sprawdzian: Katastrofy ekologiczne i klęski żywiołowe – grupa B** 45 minut · 23 pkt	Sprawdzian	ZR	7 zad. · 23 pkt
10	**Transkrypcje nagrań** Rozdaj po wysłuchaniu nagrań	Ćwiczenia	ZR	1 zad. · 0 pkt

Jak korzystać z zestawu

- Karta 1: słownictwo tematyczne w tabelach, gramatyka w pigułce i wzorcowe rozwiązania z komentarzem – od niej warto zacząć.
- Karta 2 to ćwiczenia na tekstach (i nagraniu), karta 3 – zadania w formule matury 2027 (polecenia i punktacja jak w arkuszach CKE).
- Karty 4–7 to dwie kartkówki po 15 minut (słownictwo, gramatyka), każda w grupach A i B. Karty 8–9 to sprawdzian (45 minut) w grupach A i B – te same typy zadań i punktacja, inne treści.
- Klucz zawiera odpowiedzi z akceptowanymi wariantami i zasady oceniania w stylu CKE.
- Osobny plik „Powtórka" zbiera słownictwo, reguły, typowe błędy i test „Sprawdź się".
- Gdzie w pliku MP3: 1 – 0:14 (całość 3:20).

Oznaczenia

ZP	zakres podstawowy
ZR	zakres rozszerzony (treści tylko dla ZR)
(0–2 pkt)	liczba punktów możliwych do zdobycia za zadanie
Zadanie 4.1.	wiązka zadań do wspólnego materiału źródłowego
Jak to sprawdza CKE	typ zadania i typowy błąd ze sprawozdań CKE
Na maturze	wymagania z podstawy programowej, których dotyczy temat

Wymagania z podstawy programowej (Dz.U. 2024 poz. 1019)

- **R I.13** świat przyrody (np. pogoda, pory roku, klimat, rośliny i zwierzęta, krajobraz, zagrożenia i ochrona środowiska naturalnego, katastrofy ekologiczne, klęski żywiołowe, przestrzeń kosmiczna);
- **R II.5** znajduje w wypowiedzi określone informacje;
- **R II.9** rozpoznaje informacje wyrażone pośrednio;
- **R III.4** znajduje w tekście określone informacje;
- **R III.5** rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu;
- **R III.9** rozpoznaje informacje wyrażone pośrednio oraz znaczenia przenośne;
- **R V.10** rozważa sytuacje hipotetyczne;
- **R VII.4** wyraża swoje opinie i uzasadnia je, pyta o opinie, zgadza się lub nie zgadza się z opiniami innych osób, komentuje wypowiedzi uczestników dyskusji (np. na forum internetowym), wyraża wątpliwość;
- **R XIII** Uczeń stosuje strategie komunikacyjne (np. domyślanie się znaczenia wyrazów z kontekstu, identyfikowanie słów kluczy lub internacjonalizmów) i strategie kompensacyjne, w przypadku gdy nie zna lub nie pamięta wyrazu (np. upraszczanie formy wypowiedzi, zastępowanie innym wyrazem, opis, wykorzystywanie środków niewerbalnych).
- **R XIV** Uczeń posiada świadomość językową (np. podobieństw i różnic między językami).

Materiał oryginalny – nie jest kopią materiałów CKE ani podręczników. Podstawa programowa LO i technikum (Dz.U. 2018 poz. 467 w brzmieniu Dz.U. 2024 poz. 1019), wariant III.1.P (zakres podstawowy, B1, B1+ w rozumieniu) i III.1.R (zakres rozszerzony, B2, B2+ w rozumieniu). Wymagania: III.1.R: I.13; II.5, II.9; III.4, III.5, III.9; V.10; VII.4; XIII; XIV. Do użytku własnego i pracy z własnymi uczniami.

Katastrofy ekologiczne i klęski żywiołowe – najważniejsze wiadomości

Słownictwo, gramatyka w pigułce, wzorcowe odpowiedzi

ZR KARTA 1/10

Imię i nazwisko: Klasa: Data: Wynik: ... / 10 pkt

Najważniejsze wiadomości · 10 pkt

Przypomnij sobie

Klęski żywiołowe (natural disasters)	Katastrofy spowodowane przez człowieka (man-made disasters)
earthquake (trzęsienie ziemi), tsunami, volcanic eruption (wybuch wulkanu)	oil spill (wyciek ropy), toxic waste leak (wyciek toksycznych odpadów)
flood (powódź), drought (susza), heatwave (fala upałów)	nuclear accident (awaria jądrowa), industrial explosion
hurricane / cyclone / typhoon, tornado	deforestation (wylesianie), smog, air / water pollution
wildfire / forest fire, landslide (osuwisko), avalanche (lawina)	overfishing, the loss of habitats (utrata siedlisk)

Kolokacja	Znaczenie / przykład
a disaster **strikes / hits** a region	*A powerful earthquake struck the region at dawn.*
a fire **breaks out**; a volcano **erupts**; a river **bursts its banks**	wybucha pożar; wulkan wybucha; rzeka występuje z brzegów
declare a state of emergency; **evacuate** residents; **launch** a rescue operation	ogłosić stan wyjątkowy; ewakuować mieszkańców; rozpocząć akcję ratunkową
do / cause damage (nie *make damage*); **suffer** severe damage; **provide** aid / relief	wyrządzić szkody; ponieść poważne szkody; zapewnić pomoc
torrential rain, a **severe** drought, a **devastating** earthquake, the **death toll**, the **aftermath**	ulewny deszcz, dotkliwa susza, niszczycielskie trzęsienie, liczba ofiar, następstwa

- **Związki frazeologiczne:** *in the wake of* (w następstwie), *at risk of* (zagrożony czymś), *on the brink of* (na krawędzi), *take a (heavy) toll on* (odbić się poważnie na), *bear the brunt of* (najbardziej ucierpieć z powodu), *a drop in the ocean* (kropla w morzu), *the tip of the iceberg* (wierzchołek góry lodowej), *a wake-up call* (sygnał ostrzegawczy), *raise awareness of* (zwiększać świadomość). *Poor countries often bear the brunt of climate change.*

Czasownik frazowy trzyczłonowy	Znaczenie	Przykład
put up with	znosić, tolerować	I can't put up with the smoke any longer.
come up with	wymyślić (pomysł, rozwiązanie)	Engineers came up with a cheap water filter.
run out of	wyczerpać zapas	The shelter ran out of blankets.
cut down on	ograniczyć	We should cut down on plastic.
look down on	patrzeć z góry na	Don't look down on people who work on farms.
face up to / do away with / get rid of	stawić czoło / znieść, zlikwidować / pozbyć się	We must face up to the problem.
catch up with / keep up with / stand up for	dogonić / nadążać za / bronić	She always stands up for the weakest.

- **Szyk czasowników trzyczłonowych:** dopełnienie stoi zawsze na końcu, także zaimek: *I can't put up with it.* (nie *put it up with*). Po czasowniku frazowym zakończonym przyimkiem – forma *-ing*: *We're looking forward to seeing you. They came up with a way of cleaning the beach.*

- **Sytuacje hipotetyczne (V.10) – zwroty do wypowiedzi** (pełna teoria zdań warunkowych jest w zestawach gramatycznych): *If our town were flooded, we would…; Supposing / Suppose the power went off for a week, …; What if the river burst its banks? Imagine (that) there were no rain for a year. If I were in their shoes, I would…; I'd rather the council built a flood wall* (*would rather* + inna osoba + czas przeszły).
- **Strategia – informacje wyrażone pośrednio (II.9, III.9).** Mówiący rzadko mówi wprost *I'm worried* czy *I disapprove*. Zwracaj uwagę na to, co robi (*he started packing without a word*), na kontrasty (*but, to be honest, mind you*) i na niedopowiedzenia (*Ask me in a month* = jeszcze nie zdecydował). W pytaniu *What can we infer…?* poprawna odpowiedź nie powtarza słów z nagrania – wynika z nich.

Przykłady z rozwiązaniem

Przykład 1. **Wybierz właściwy czasownik: *The storm (made / did) serious damage to the school roof.***
did – utarta kolokacja to *do damage* (albo *cause damage*). *Make damage* to kalka z polskiego „zrobić szkody" – błąd leksykalny.

Przykład 2. **Transformacja (limit 5 wyrazów): *I can't tolerate the noise from the generator any longer.***
(PUT) *I can't ___ from the generator any longer.*
put up with the noise – trzy człony czasownika i dopełnienie po nich (4 wyrazy). *put up the noise* (bez *with*) zmienia znaczenie – 0 pkt.

Przykład 3. **Popraw błąd: *We have run out of water, so we must cut down it.***
…so we must cut down on it. – *cut down on* ma trzy człony, a zaimek *it* stoi na końcu, po przyimku.

Przykład 4. **Nagranie: *"The emergency services were brilliant, mind you – they got everyone out in an hour."* Pytanie: *What is the speaker's opinion of the rescue workers?***
Positive / he is grateful to them. Mówca nie używa słowa *grateful*, ale *brilliant* i podkreślenie tempa ewakuacji (II.9 – informacja wyrażona pośrednio). Wcześniejsza skarga na zbyt późne ostrzeżenie dotyczy kogoś innego.

Zadania

Zadanie 1. (0–4 pkt) ..... / 4

Dopasuj nazwy zjawisk (1–4) do definicji (a–d).

1. drought	a) a large amount of snow falling down a mountain
2. landslide	b) a long period without rain
3. oil spill	c) oil escaping into the sea from a ship or pipe
4. avalanche	d) earth and rocks sliding down a hill

1 ____ 2 ____ 3 ____ 4 ____

Zadanie 2. (0–3 pkt) ..... / 3

Wybierz właściwy wyraz.

1. A fire (broke / burst) out in the old warehouse.
2. After the storm the river (burst / broke out) its banks.
3. The government (declared / told) a state of emergency.

Katastrofy ekologiczne i klęski żywiołowe – ćwiczenia

ZR KARTA 2/10

Ćwiczę słownictwo, gramatykę i umiejętności z działu

Imię i nazwisko: ..... Klasa: ..... Data: ..... Wynik: ..... / 29 pkt

Ćwiczenia · 29 pkt

Zadanie 1. (0–8 pkt)

Przeczytaj wpis z bloga i wykonaj zadania.

The summer our river disappeared

Nobody in our village took the warnings seriously at first. Every summer is hot, people said, and the river always comes back. But by the middle of July the river where my friends and I had swum since we were kids had turned into a line of cracked mud and dead fish.

The council banned watering gardens and washing cars, and a tanker brought drinking water twice a week. Most people put up with the restrictions without complaining, but a few neighbours kept filling their swimming pools at night. My grandad, who has farmed here for fifty years, just shook his head and said nothing – which, if you know him, says a lot.

For me, that summer was a wake-up call. I started reading about droughts and came up with a project for our school: collecting rainwater from the gym roof to water the school garden. It's a drop in the ocean, I know. But if every building in the village did the same, we wouldn't have to wait for the tanker.

Ola, 18, blog Notes from a Dry Summer – tekst własny

Zadanie 1.1. (0–4 pkt) ..... / 4

Zaznacz, które zdania są zgodne z treścią tekstu (T – True), a które nie (F – False).

1. At first, the villagers were seriously worried about the drought.	T	F
2. Everyone in the village obeyed the water restrictions.	T	F
3. Ola's grandad disapproved of what some neighbours were doing.	T	F
4. Ola believes her project alone can solve the village's water problem.	T	F

Zadanie 1.2. (0–4 pkt) ..... / 4

Wypisz z tekstu dwa czasowniki frazowe trzyczłonowe i dwa związki frazeologiczne. Podaj ich polskie znaczenie.

Miejsce na odpowiedź

Zadanie 2. (0–4 pkt) ..... / 4

Posłuchaj nagrania 1. Zaznacz, które zdania są zgodne z treścią nagrania (T – True), a które nie (F – False).

1. The floodwater has gone from Tom's house.	T	F
2. Tom's daughter understands why the family can't go home yet.	T	F
3. Tom criticises the rescue workers.	T	F
4. Tom has decided to leave the village.	T	F

Zadanie 3. (0–5 pkt) ..... / 5

Wybierz właściwy wyraz, tak aby powstała poprawna kolokacja.

1. After three days of (torrential / strong) rain, the valley was under water.
2. The hurricane (did / made) millions of pounds' worth of damage.
3. Rescuers have (evacuated / escaped) over two thousand residents.
4. Last year's drought (took / made) a heavy toll on farmers.
5. Charities are (providing / supplying with) emergency relief to the victims.

Zadanie 4. (0–5 pkt) ..... / 5

Uzupełnij zdania czasownikami frazowymi z ramki w odpowiedniej formie. Każdego użyj raz.

put up with	come up with	run out of	cut down on	look down on

1. We should all _____ plastic – we use far too much of it.
2. If the shops _____ bottled water, what will we drink?
3. I can't _____ the smoke from the fires any longer.
4. The engineers have _____ a cheap way to clean polluted water.
5. Some city people _____ farmers, but we couldn't live without them.

Zadanie 5. (0–4 pkt) ..... / 4

Dopasuj związki frazeologiczne (1–4) do ich znaczeń (a–d).

1. the tip of the iceberg	a) suffer the worst part of something
2. a drop in the ocean	b) following something, as its result
3. in the wake of	c) a small visible part of a much bigger problem
4. bear the brunt of	d) an amount too small to make a difference

1 ____ 2 ____ 3 ____ 4 ____

Zadanie 6. (0–3 pkt) ..... / 3

Dokończ zdania po angielsku tak, aby rozważyć sytuacje hipotetyczne (V.10).

a) If our town were cut off by a flood, …

b) Supposing the power went off for a whole week, …

c) I'd rather the council …

Miejsce na odpowiedź

PIERWSZA ŁAWKA

Katastrofy ekologiczne i klęski żywiołowe – zadania typu maturalnego

Polecenia i punktacja jak na maturze 2027

ZR KARTA 3/10

Imię i nazwisko: ..... Klasa: ..... Data: ..... Wynik: ..... / 27 pkt

Zadania typu maturalnego · 27 pkt

Zadanie 1. (0–3 pkt) ..... / 3

Przeczytaj tekst, z którego usunięto trzy zdania. Wpisz w luki 1–3 litery, którymi oznaczono brakujące zdania (A–D), tak aby otrzymać spójny i logiczny tekst. Jedno zdanie zostało podane dodatkowo i nie pasuje do żadnej luki.

The lake behind our school

Three years ago a chemical leak from a nearby factory began to poison the small lake behind our school. (1) _____ Local fishermen were the first to notice: the fish had simply disappeared.

At first, the authorities did very little. The factory denied any responsibility, and officials kept promising an investigation that never came. (2) _____ They collected water samples, photographed dead birds and posted everything online.

Their campaign could not be ignored for long. Within months, the company had agreed to pay for the clean-up. (3) _____ Last spring, for the first time in years, ducks returned to the lake.

Tekst własny

A. It took specialists over a year to remove the toxic mud from the bottom.

B. Fed up with waiting, a group of students decided to take matters into their own hands.

C. Unfortunately, the students' photos were never published.

D. The damage, however, was not visible at once.

1. Luka 1: _____
2. Luka 2: _____
3. Luka 3: _____

Zadanie 2. (0–3 pkt)

Posłuchaj nagrania 1. Z podanych odpowiedzi wybierz właściwą, zgodną z treścią nagrania. Zakreśl A, B albo C.

Zadanie 2.1. (0–1 pkt) ..... / 1

What can we infer about the flood warning?

A. It came too late to be useful.

B. It was sent to the wrong people.

C. It was not sent at all.

Zadanie 2.2. (0–1 pkt) ..... / 1

Tom's attitude towards the council is

A. grateful.

B. critical.

C. indifferent.

Sprawdzian: Katastrofy ekologiczne i klęski żywiołowe – grupa A

45 minut · 23 pkt

ZR

KARTA 8/10

Imię i nazwisko: ..... Klasa: ..... Data: ..... Wynik: ..... / 23 pkt

Sprawdzian · 23 pkt

Zadanie 1. (0–4 pkt)

Przeczytaj tekst. Zaznacz, które zdania są zgodne z jego treścią.

The night the hill moved

Last October, after a week of torrential rain, part of the hill above Dolna Wieś slid down onto the road. Nobody was hurt, but four houses were badly damaged and the only bridge in the area was closed.

Marek, 17, lives in one of the houses closest to the slope. "We heard a noise like thunder at three in the morning," he says. "Dad had always said the hill was safe, so when he started packing the car without a word, I knew something was seriously wrong."

The family spent two weeks in a school gym with other evacuated residents. Marek admits it wasn't easy to put up with the lack of privacy, but he also made new friends there. Now he and two classmates are campaigning for trees to be planted on the hill, which, experts say, would make the soil more stable.

Tekst własny

Zadanie 1.1. (0–4 pkt) ..... / 4

Zaznacz, które zdania są zgodne z treścią tekstu (T – True), a które nie (F – False).

1. The landslide injured several people.	T	F
2. Marek's father realised that the situation was dangerous.	T	F
3. Marek found nothing positive about his time in the gym.	T	F
4. Experts believe that trees could make another landslide less likely.	T	F

Zadanie 2. (0–2 pkt)

Na podstawie tekstu z zadania 1 wybierz właściwą odpowiedź. Zakreśl A, B, C albo D.

Zadanie 2.1. (0–1 pkt) ..... / 1

Why does Marek mention that his father packed the car "without a word"?

A. To criticise his father's behaviour.

B. To show how serious the situation was.

C. To show that his father was calm and confident.

D. To explain why the family left so late.

Zadanie 2.2. (0–1 pkt) ..... / 1

The main purpose of the last paragraph is to

A. show how the disaster has influenced Marek's life and plans.

B. describe the conditions in the school gym.

C. complain about the local authorities.

D. describe the damage to the bridge.

Zadanie 3. (0–4 pkt) ..... / 4

W każdą lukę wpisz wyraz utworzony od wyrazu podanego w nawiasie, tak aby zdania były logiczne i poprawne gramatycznie. Liczy się pełna poprawność ortograficzna.

1. The (EXPLODE) _____ was heard ten kilometres away.
2. The storm was (EXCEPTION) _____ strong for this time of year.
3. The (FLOOD) _____ streets were closed to traffic.
4. (DEFOREST) _____ is one of the main causes of landslides.

Zadanie 4. (0–2 pkt) ..... / 2

[PR] Uzupełnij każde zdanie z luką tak, aby znaczyło to samo co zdanie wyjściowe. Użyj wyrazu podanego WIELKIMI LITERAMI i nie zmieniaj jego formy. W lukę wpisz nie więcej niż pięć wyrazów, łącznie z wyrazem podanym. Liczy się pełna poprawność gramatyczna i ortograficzna.

1. I can't stand the smell of smoke any longer. (**PUT**)
   I can't _____ the smell of smoke any longer.
2. We must use less plastic. (**CUT**)
   We must _____ plastic.

Zadanie 5. (0–4 pkt) ..... / 4

Wybierz właściwy wyraz, tak aby powstała poprawna kolokacja.

1. A fire (broke / burst) out in the old factory.
2. Firefighters (launched / opened) a rescue operation.
3. The heatwave (took / made) a heavy toll on older people.
4. Charities (provided / gave up) aid to the victims.

Zadanie 6. (0–3 pkt) ..... / 3

Napisz po angielsku trzy zdania, w których rozważysz, co by się działo, gdyby w lesie niedaleko Twojej miejscowości wybuchł pożar. Użyj trzech różnych konstrukcji: *If…*, *Supposing…*, *I'd rather…*.

Miejsce na odpowiedź

PIERWSZA ŁAWKA

CO JESZCZE JEST W ŚRODKU

Katastrofy ekologiczne i klęski żywiołowe – kartkówki, sprawdzian i karty pracy z powtórką, język angielski, klasa 4 LO i technikum (zakres...

Podgląd pokazał 9 z 28 stron. Pełna wersja: 28 stron A4, PDF do druku i DOCX do edycji.

- Karta 1: Katastrofy ekologiczne i klęski żywiołowe – najważniejsze wiadomości – 3 zadania, 10 pkt
- Karta 2: Katastrofy ekologiczne i klęski żywiołowe – ćwiczenia – 6 zadań, 29 pkt
- Karta 3: Katastrofy ekologiczne i klęski żywiołowe – zadania typu maturalnego – 5 zadań, 27 pkt
- Karta 4: Kartkówka 1: Klęski i katastrofy – grupa A – 3 zadania, 11 pkt
- Karta 5: Kartkówka 1: Klęski i katastrofy – grupa B – 3 zadania, 11 pkt
- Karta 6: Kartkówka 2: Czasowniki frazowe i frazeologia – grupa A – 3 zadania, 10 pkt
- Karta 7: Kartkówka 2: Czasowniki frazowe i frazeologia – grupa B – 3 zadania, 10 pkt
- Karta 8: Sprawdzian: Katastrofy ekologiczne i klęski żywiołowe – grupa A – 7 zadań, 23 pkt
- Karta 9: Sprawdzian: Katastrofy ekologiczne i klęski żywiołowe – grupa B – 7 zadań, 23 pkt
- Karta 10: Transkrypcje nagrań Karta 1 zbiera słownictwo i gramatykę działu z wzorcowymi odpowiedziami, karta 2 to ćwiczenia, karta 3 – zadania w formule matury 2027.

Kup pełną wersję – plik od razu na e-mail

pierwszalawka.pl/material/angielski-liceum-klasa-4-zr-dzial-11-katastrofy-ekologiczne-i-kleski-zywiolowe